

Povzetek projekta Po kreativni poti do znanja 2017 – 2020, 2. odpiranje, za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

1. Polni naslov projekta: Vloga odvetnika pri sprožitvi postopka ocene ustavnosti zakona s strani rednega sodišča

- **V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovo (neustrezno področje izbrišite):**

04 - Poslovne in upravne vede, pravo

2. V sodelovanju z: (navede se univerza oz. samostojni visokošolski zavod, ki je prijavil projekt in članica, ki je nosilka projekta ter partner/ja – podjetje/ji oz. organizacija, ki je/sta bilo/i vključeno/i v projekt)

Univerzo v Ljubljani, Pravno fakulteto in Odvetniško pisarno Šuštar in Zorić d.o.o.

3. Besedilo:

- **Opreделите problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta**

Projektna skupina je preučevala pomen in vlogo odvetnika pri sprožitvi postopka ocene ustavnosti zakona s strani rednih sodišč. Postopek sprožitve postopka ocene ustavnosti zakona ureja že 156. člena Ustave, ki redna sodišča pooblašča, da prekinajo postopek odločanja v konkretnem primeru in vložijo zahtevo za oceno ustavnosti zakona, ki bi ga morala v postopku uporabiti. Čeprav je postopek izrednega pomena za hitro zaznavo protiustavnosti zakonov in njihovih določb in s tem izrednega pomena za krepitev ustavnega reda, je relativno redko uporabljen, skopa pa je tudi slovenska literatura s tega področja. Projektna skupina je izvedla kvalitativno in kvantitativno analizo sodne prakse Ustavnega sodišča RS, ki je nastala v postopkih za oceno ustavnosti, sproženih s strani rednih sodišč. Na podlagi podatkov vseh odločb Ustavnega sodišča RS (na primer datum vložitve zahteve, datum odločitve, izpodbijana določba, vrsta odločitve, sestava senata), ki jih je vnesla v posebno tabelo, je opravila statistično analizo navedenih določb, vse odločbe pa je nato preučila še z vsebinskega vidika, pri čemer je analizo razdelila v dva sklopa: analizo procesnih in analizo vsebinskih odločitev. Projektna skupina je med analizo odločb Ustavnega sodišča RS, izdanih v postopkih ocene ustavnosti, sproženih na zahtevo sodišča, ugotavljala zlasti: katera sodišča najpogosteje sprožajo te postopke; kakšen je zgodovinski trend sprožanja tovrstnih postopkov; kako pogosto ustavno sodišče dejansko ugotovi protiustavnost in v primerih, ko le-te ne ugotovi, zakaj ne; kakšni so rezultati sodišč pri sprožanju postopkov za oceno ustavnosti glede na področje, časovna obdobja in sodišče; vlogo aktivnosti stranke in odvetnika, ki jo zastopa, ter tudi kaj sprožitev postopka ocene ustavnosti pomeni za postopek, ki poteka pred rednim sodiščem in posledično za stranke tega postopka. S pomočjo relevantne literature, na podlagi analize odločb in s sodelovanjem z delovnim mentorjem, je projektna skupina poskušala ugotoviti, kakšna je vloga odvetnika pri sprožitvi postopka za oceno ustavnosti s strani rednega sodišča, kakšno je razmerje med odvetnikom in sodiščem pri vlaganju zahteve za oceno ustavnosti in na kakšen način lahko odvetnik morebiti vpliva na vložitev zahteve. Zaposleni v odvetniški pisarni si bodo lahko pri nadaljnjem delu s strankami v konkretnih postopkih pomagali z ugotovitvami projektne skupine, ko se bodo znašli pred problemom morebitne protiustavnosti zakona, ki bo v korist ali škodo zastopane stranke.

- Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta

Projektna skupina se je sprva lotila študija relevantne literature, ki se širše ukvarja s področjem ustavnega procesnega prava, nato pa se je osredotočila na literaturo, ki se bolj natančno ukvarja z vprašanjem postopka ocene ustavnosti, sproženega na zahtevo rednega sodišča. S pomočjo preliminarne vsebinske analize odločb Ustavnega sodišča RS, izdanih v postopku za oceno ustavnosti zakona, sproženem na zahtevo sodišča, in s pomočjo relevantne literature je projektna skupina kontekstualizirala raziskovalno vprašanje in izčistila svoj metodološki načrt. Projektna skupina je podatke vseh odločb, ki so bile izdane v zadevnih postopkih, vpisala v posebno tabelo. Vanjo je vnesla podatke o datumu začetka postopka, datumu izdaje odločbe ali sklepa, izpodbijanem zakonu oziroma določbi zakona, vrsti odločitve, sestavi senata in podobno. Na podlagi podatkov, vnesenih v tabelo, je projektna skupina opravila natančno statistično analizo nabora odločb Ustavnega sodišča RS, vse odločbe pa je nato preučila še z vsebinskega vidika, pri čemer je analizo razdelila v dva sklopa. Prvi sklop analize se je nanašal na procesne, drugi pa na vsebinske odločitve Ustavnega sodišča RS. Kvantitativno (statistično) analizo odločbe je projektna skupina predstavila tako grafično kot v besedilu, temeljne ugotovitve vsebinske analize odločb Ustavnega sodišča pa je predstavila v posameznih poglavjih svojega končnega izdelka. Preko pogovorov z delovnim mentorjem, s pregledom A. dela odločb Ustavnega sodišča in s študijem relevantne literature je projektna skupina ugotavljala, kakšna je vloga odvetnika v obravnavanih postopkih. Ugotovila je, da je delo odvetnika v praksi usmerjeno zlasti k zaščiti interesov stranke, sodišče pa je tisto, ki skrbi za ustavnost in zakonitost.

- Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti

V okviru projekta je projektna skupina izdelala pregledno tabelo sodne prakse, ki omogoča sistematičen pregled v odločitve Ustavnega sodišča RS v postopkih za oceno ustavnosti, sproženih na zahtevo rednih sodišč. Obsežna kvalitativna in kvantitativna analiza sodne prakse Ustavnega sodišča RS, ki jo je opravila projektna skupina, pomeni pomemben doprinos k razumevanju zadevnega področja in bo lahko v pomoč tako sodnikom kot odvetnikom, ko se bodo soočili z vprašanjem prekinitve postopka in sprožitve postopka za oceno ustavnosti. Iz analize sodne prakse je razvidno, kako se je spreminjalo odločanje Ustavnega sodišča RS v zadevnih postopkih, kdaj je bila zahteva, ki jo je vložilo redno sodišče uspešna in zakaj – te ugotovitve lahko bistveno pripomorejo k poznavanju stališč Ustavnega sodišča RS tako o procesnih kot o vsebinskih vprašanjih, kar je lahko v veliko pomoč pri oblikovanju argumentov v bodočih zahtevah za oceno ustavnosti. Tako opravljena analiza kot pripravljena tabela lahko predstavljata podlago za morebitne nadaljnje raziskave in analize na raziskovanem področju, predloge za katere je projektna skupina podala tudi sama. Slednje lahko močno pripomore k razvoju ustavnopravne teorije v slovenskem prostoru in k razvoju preučevanega instituta v praksi. Pogostejša in bolj premišljena uporaba instituta bi lahko pripomogla k hitrejšemu reševanju pravnih in dejanskih vprašanj, kar bi seveda pozitivno vplivalo tudi na položaj posameznikov in na pravna razmerja v družbi nasploh. Pravočasna prekinitve postopka pred rednim sodiščem in hitra zaznava neustavnosti določb zakonov lahko pomenita skrajšanje in pocenitev postopka tako za stranke kot za državni proračun. Nadaljnje raziskovanje instituta in prepoznavanje njegove vrednosti v praksi, k čemur je pomembno doprinesla tudi projektna skupina, lahko v praksi sčasoma pripelje do navedenih in zagotovo pozitivnih družbenih učinkov. Analiza, ki jo je opravila projektna skupina tako nima pomembnega vpliva zgolj na udeležence v postopkih pred sodišči (odvetnike, sodnike, stranke), temveč lahko predstavlja začetek in podlago za širši družbeni doprinos. Poleg pomembnega doprinosa k seznanjenosti splošne in strokovne javnosti s postopkom ocene ustavnosti in njegovimi bistvenimi elementi ter analize kot preglednega in obsežnega pripomočka za seznanjanje s sodno prakso Ustavnega sodišča na zadevnem področju, delo projektne skupine

pomembno doprinaša k razumevanju vloge odvetnika v pravosodnem sistemu, kjer prihaja do konflikta med odvetnikovo vlogo zaščitnika interesov in pravic strank ter njegovo širšo vlogo pravnika v ustavni demokraciji. Projektna skupina je spoznala, da odvetniki svojo vlogo primarno dojemajo kot vlogo zaščitnika pravic in interesov stranke, kar vpliva tudi na argumentacijo v postopkih pred rednim sodiščem: za zatrjevanje protiustavnosti zakona se bodo odločili le, kadar bodo pretehtali, da bi bila prekinitvev postopka pred rednim sodiščem in postopek pred Ustavnim sodiščem RS v korist stranki. Sodišče torej ostaja tisto, ki varuje ustavnost in zakonitost v širšem smislu.

4. Priloge:

Rezultat projekta je objavljen na predstavitveni spletni strani projekta na spletnem mestu Pravne fakultete Univerze v Ljubljani:

<http://www.pf.uni-lj.si/raziskovanje-in-projekti/razvojni-in-izobrazevalni-projekti/po-kreativni-poti-do-prakticnega-znanja-studijsko-letu-201819/vloga-odvetnika-pri-sprozitivni-postopka-ocene-ustavnosti-zakona-s-strani-rednega-sodisca/>